

Briuselis, 2025 m. spalio 1 d.
(OR. en)

13236/25

SOC 624
GENDER 176
ANTIDISCRIM 85
FREMP 250
JAI 1314

PRANEŠIMAS

nuo:	Pirmininkaujančios valstybės narės
kam:	Nuolatinių atstovų komitetui / Tarybai
Dalykas:	Kova su neapykanta LGBTIQ asmenims, jų diskriminacija ir smurtu prieš juos – <i>Pasikeitimas nuomonėmis</i>

Rengiantis 2025 m. spalio 17 d. EPSCO tarybos posėdyje įvyksiančiam pasikeitimui nuomonėmis, delegacijoms pridedamas pirmininkaujančios valstybės narės orientacinis pranešimas pirmiau nurodyta tema.

Kova su neapykanta LGBTIQ asmenims, jų diskriminacija ir smurtu prieš juos

Įvadas

Lesbietės, gėjai, biseksualūs, translyčiai, interseksualūs, *queer* ir kitų seksualinių ir lytinių mažumų asmenys (LGBTIQ) visoje ES ir toliau patiria diskriminaciją ir priekabiavimą, nepaisant esamų teisės aktų sistemų, geresnio politinio sąmoningumo ir įvairių iniciatyvų, kurių imtasi siekiant skatinti laikytis vienodo požiūrio šioje srityje. Šis vis dar išliekantis iššūkis kenkia veiksmingam pagrindinių teisių ir nediskriminavimo bei vienodo visų asmenų dalyvavimo socialiniame ir ekonominiame gyvenime principų įgyvendinimui.

Tyrimai rodo, kad prasmingą pažangą galima pasiekti tuomet, kai esama politinio pasiryžimo ir sąmoningumo. Nuo 2019 m. ES pastebima vis daugiau atvirai gyvenančių LGBTIQ asmenų, neslepiančių savo seksualinės orientacijos. Pavyzdžiui, LGBTIQ asmenys teigia, kad jie jaučiasi saugesni nei anksčiau su partneriais viešai laikydamiesi už rankų ir kad jiems atrodo, jog mokyklose pozityviau nei anksčiau sprendžiami LGBTIQ klausimai¹.

Nors šie pokyčiai rodo svarbų žingsnį į priekį, bendras LGBTIQ asmenų gerovės vaizdas tebekelia didelį susirūpinimą. Remiantis trečiąja ES LGBTIQ apklausa, kurią atliko ES pagrindinių teisių agentūra (FRA), LGBTIQ asmenys patiria labai išaugusį neapykantos motyvuotą smurtą, patyčias ir diskriminaciją, o neproporcingai didelė to dalis tenka translyčiams ir interseksualiems asmenims².

Europos Sąjungoje ir toliau pastebimi prieš LGBTIQ asmenis nukreipti incidentai, įskaitant žodinius išpuolius, fizinį smurtą, neapykantos kalbą ir homofobinį bauginimą taikiuose susirinkimuose, kurie paprastai turėtų būti saugios viešosios erdvės, be kita ko, vykstant viešiesiems renginiams ir demonstracijoms³.

¹ Europos Sąjungos pagrindinių teisių agentūra (2024). *LGBTIQ Equality at a Crossroads: Progress and Challenges* („LGBTIQ lygybė kryžkelėje: pažanga ir iššūkiai“). Viena: FRA.

² Ten pat; Europos Sąjungos pagrindinių teisių agentūra (2025). *Being intersex in the EU* („Interseksualumas ES“). Viena: FRA.

³ *LGBTIQ Equality at a Crossroads: Progress and Challenges* („LGBTIQ lygybė kryžkelėje: pažanga ir iššūkiai“).

Be to, daugiau kaip trečdalis LGBTIQ asmenų teigia patiriantys diskriminaciją tokiose svarbiose srityse kaip užimtumas, būstas ir galimybė naudotis kitomis viešosiomis paslaugomis⁴. Nepaisant to, vis dar mažai apie tai pranešama lygybės įstaigoms, o tai rodo vis dar esančias kliūtis teisingumui vykdyti ir teisėms ginti⁵.

Išliekanti diskriminacija ir vis dažnesnis priekabiavimas bei smurtas kelia rimtą grėsmę LGBTIQ asmenų saugumui ir pagrindinėms teisėms.

Smurto ir diskriminacijos padariniai yra sunkūs ir plataus masto; praėjusiais metais daugiau kaip trečdalis LGBTIQ asmenų svarstė apie savižudybę, o jaunimui, translyčiams, nebinarinio lytiškumo ir tradicinių lyčių normų neatitinkantiems asmenims dažniau nei kitiems gyventojams kyla savižudiškų minčių⁶. 2023 m. 67 % LGBTIQ asmenų dėl savo seksualinės orientacijos ar lytinės tapatybės patyrė patyčias, grasinimus ir įžeidinėjimą⁷.

Svarbiausi principai

Lygybės ir nediskriminavimo principai yra įtvirtinti Sutartyse ir Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijoje (toliau – Chartija).

Chartijos 21 straipsnyje aiškiai draudžiama bet kokia diskriminacija dėl įvairių priežasčių, įskaitant lytį ir seksualinę orientaciją: „*Draudžiama bet kokia diskriminacija, ypač dėl asmens lyties, rasės, odos spalvos, tautinės ar socialinės kilmės, genetinių bruožų, kalbos, religijos ar tikėjimo, politinių ar kitokių pažiūrų, priklausymo tautinei mažumai, turtinės padėties, gimimo, negalios, amžiaus, seksualinės orientacijos*“.

Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 8 ir 10 straipsniuose nustatyta, kad visuose savo veiksmuose, nustatydamą ir įgyvendindama savo politikos kryptis ir veiksmus, Sąjunga siekia pašalinti nelygybės apraiškas ir kovoti su diskriminacija, be kita ko, dėl lyties ir seksualinės orientacijos, o SESV 19 straipsniu Taryba įgaliojama imtis veiksmų, kad būtų kovojama su diskriminacija dėl šių priežasčių.

⁴ Ten pat.

⁵ Ten pat.

⁶ Ten pat.

⁷ Ten pat.

Lemiamas momentas

2020 m. Europos Komisija priėmė pirmąją LGBTIQ asmenų lygybės strategiją (2020–2025 m.), kurioje įvairios tikslinės LGBTIQ asmenų lygybės didinimo priemonės derinamos su LGBTIQ asmenų lygybės aspekto integravimu į visas ES politikos sritis, teisės aktus ir finansavimo programas. Šia strategija taip pat padedama sustiprinti LGBTIQ asmenų balsą ir sutelkti valstybės nares ir suinteresuotuosius subjektus bendromis pastangomis veiksmingai užtikrinti LGBTIQ asmenų lygybę.

2025-ieji yra itin svarbūs LGBTIQ asmenų teisių propagavimo ES metai. Europos Komisija paskelbs naują 2026–2030 m. LGBTIQ asmenų lygybės strategiją, kurioje bus nustatytas būsimos veiklos ES pagrindas.

Kiekvienos valstybės narės patirtis yra vertingas indėlis siekiant konstruktyvaus dialogo apie tai, kaip ES institucijos ir valstybės narės galėtų daryti pažangą LGBTIQ asmenų teisių ir lygių galimybių užtikrinimo srityje ir kaip įveikti šių grupių diskriminaciją ir smurtą prieš jas.

Šiomis aplinkybėmis ministrams politiniuose debatuose siūloma aptarti šiuos klausimus:

- 1) *Kokios veiksmingos kovos su diskriminacija ir smurtu prieš LGBTIQ asmenis geriausios praktikos esama jūsų valstybėje narėje?*
- 2) *Kokių papildomų veiksmų būtų galima imtis ES lygmeniu siekiant užtikrinti, kad LGBTIQ asmenys ir šeimos galėtų, be kita ko, tarpvalstybiniu mastu, gyventi laisvai ir atvirai, nepatirdami diskriminacijos ir smurto?*